

יוניטף
אנחנו הכפר

דוח פעילות

2020-2021

אתגרים בחינוך ילדים
השרויים בארעיות
לאורך זמן

אתגרים בחינוך ילדים השרויים בארעיות לאורך זמן

בימי הקורונה למדנו שיעור בזמניות. הגל הוא זמני, הבידוד הוא זמני, השגרה היא זמנית וגם המשבר. למדנו להתמודד איתה: לנשום עמוק, לחכות, לא לעשות תוכניות כדי שלא להתאכזב. 'בסוף זה יחלוף' אמרנו, לאחרים ולעצמנו. אצלנו ביוניטף, השיעור בזמניות הוא חשוב מאחר והוא שיעור שאיפשר לנו להתקרב לחייו המשפחתיים של ילד חסר מעמד הגדל בישראל.

קרוב ל 8,000 ילדי מהגרים ומבקשי מקלט גדלים בארץ. החיים בצל היעדר מעמד צובעים את חיי היום יום של הורים וילדיהם. גם החברה הרחבה משלמת על כך מחיר. הזכויות שלהם נקנות באמצעות בתי המשפט. האינטרסים הפוליטיים של כמה ממעצבי המדיניות בארץ ממשיכים להקשות על שינוי העמדה הממלכתית. בשם הצהרות לאומניות וטענה ל'שמירה על צביון' הולכות ונרמסות זכויות הילד.

בשנה השניה לקורונה הועמקה הפגיעה וגברה המצוקה. שעה שהממשלה תמכה בהיבטים שונים באזרחים שנפגעה פרנסתם, ילדים חסרי מעמד שלנו מצאו עצמם בבתים שנעשו עניים מיום ליום.

בתשובה לטענה שגם אזרחי ישראל ובעיקר העניים שביניהם ספגו מכה בתקופת הקורונה, הרי עמדו לזכותם הטבות והקלות שבמידת מה סייעו בהתגברות על הקשיים. סל הטבות הזה- רשת הביטחון שמעניקה החברה הישראלית- אינו מסתכם רק בהעברת קצבאות חודשיות של דמי ביטוח לאומי, קצבת ילדים או דמי אבטלה. אזרחי המדינה זכו לשלל הטבות והקלות נוספות: פטורים והנחות בתשלומים, נקודת זכאות במס, סיוע בשכר דירה, מלגות ותמיכות. אך כל אלו ניתנו רק למי שעומדים בתנאי הסף של נזקקות כשבראש רשימת התנאים- קיומה של תעודת זהות. כל אלו הנציחו מצוקה של אוכלוסיה המקופחת על בסיס של מעמד שהישרדותה תבעה מחירים גבוהים במיוחד.

בשנה זו, צוות יוניטף מצא עצמו מגוייס להענקת שירותים לילדים ולמשפחותיהם כדי לפגוש ולו במעט את המצוקה שהם חיים בתוכה. המפגש עם מצוקות החיים של ילדי יוניטף האיר את עינינו לגבי האתגרים שמזמן מעמדם הזמני.

הממצאים בדו"ח זה הם פרי עבודתן המסורה של עובדות יוניטף המופלאות שתשוקת העשייה שלהן מלאה ברוח של נתינה ותקווה. הדו"ח מוקדש לכן.

יוניטף, חשיבה על יום המחר

הנסיון המצטבר שלנו ביוניטף מלמד שיש מה לעשות. רשויות שתאמצנה מודל חלופי שאנו מציעות, תוכלנה לגשר על פני הפערים ולאפשר קיום סביר למי שחסר אלטרנטיבה לחיים בישראל.

אנו באות וטוענות כי יש מקום להגנה ייחודית וממוקדת על ילדים בתוך מציאות קונפליקטואלית. יחס החברה לילדים הינו מדד למוסריות וערכיות החברה כולה. אנו מאמינות שהסדר מעמד לילדי חסרי מעמד הוא הדרך הנכונה והראויה לערכי מדינת ישראל באשר לכלל הילדים החיים בה.

בארגון יוניטף, השנה שקדמה למגיפת הקורונה התלבטנו האם להעמיק את עולם התוכן הניתן לילדים או לחלופין להקים 'יוניטפים' באזורים נוספים בארץ בהם מוקמים מחסני ילדים. בנסיון למנוע מראש את הנזקים שלמדנו בסביבה התל אביבית. רק עכשיו כשהמגיפה אולי נמצאת בשלביה הסופיים, נתפנה לדון מחדש בסדר העדיפויות של הארגון.

בשנה האחרונה למדנו כי התעצם גל ההגירה מתל אביב אל רשויות נוספות שנאלצות להתמודד עם אוכלוסייה פגיעה זו, שלא היתה מוכרת בעבר. אסטרטגיית ההתעלמות שנוקטת המדינה אינה הולמת את הצרכים המקומיים והרשויות משלמות על כך מחיר כבד: במהלך השנים נקלטו בגנים ובתי הספר "בוגרי" מחסני הילדים שמגיעים לשם עם כישורים קוגניטיביים חבולים. אי המסוגלות לעמוד בסטנדרטים מינימאליים מייצרת אנדרלמוסיה יקרה למערכות החינוך, הבריאות והרווחה ברשויות המקומיות. מתהווה מעמד של אנשים פגועי מסוגלות. ללא אסטרטגיה מלכדת כל רשות עומדת לבדה באתגרים המורכבים של שילוב הילדים וגיבוי המערכות המטפלות.

בעקבות הצלחת המודל שלנו ברחובות, רשויות נוספות מזהות את הצורך ואת המענה המוקדם לילדי הגיל הרך המאפשר יצירת תשתית יסודית להתמודדות עם פערים ומצוקות.

התבוננות רגשית על מצוקת הנובעות מארעיות

כאשר אנו פוגשות ילד עם קשיים רגשיים- התנהגותיים באחת המסגרות שלנו, נתבונן בהתנהגות כסימפטום למצוקה רגשית שהילד אולי חווה. ננסה להבין מאיזו מצוקה או דחק ההתנהגות הלא רצויה נובעת. נעניק לילד סיוע להתמודד עם המצב הרגשי בו הוא מצוי ולא רק נכחיד התנהגות סימפטומטית שאינה תואמת את כללי המסגרת.

במקרים אלו נחלק את ההתערבות לשני מישורי פעולה:

בתוך המסגרות: נדריך את הגננת להתמודדות אמפטית עם הילד, לנסות להבין את הצורך שלו מבעד להתנהגות האלימה או התוקפנית. לרוב מדובר בצורך בביטחון, בוודאות, בחום ובקרבה ובפיתוח הידיעה שהמסגרת היא מקום בטוח עבורו וכי הוא אהוב ורצוי בה.

נחבר כלים חינוכיים שעונים על הצורך: יצירת סדר יום עקבי וקבוע, הטרמה למעברים, מתן תפקידים והדגשת ניראות של הילד בהתאם ליכולת ההתפתחותית של הילד, הצבת גבולות אמפטית ועקבית, זמן אישי עם הגננת ועוד; והן באמצעות כלים רגשיים כמו זיהוי ושיום הרגשות שלהם, חיבור הרגש להתנהגות, לימוד ותרגול ביטוי אפקטיבי יותר של רגשות, קשר וקרבה עם דמויות התקשרות כמו הגננת, הסייעת, בת השירות ודמויות מטפלות נוספות.

חיים ארעיים של ילדי יוניטף באים לידי ביטוי במגוון קשיים ומורכבויות עימם הילדים מתמודדים מגילאים צעירים מאוד. צוות הטיפול וההדרכה ביוניטף פוגש ילדים רבים עם חוויות חיים מאוד מורכבות: גירושין של ההורים בעצימות גבוהה, נטישה של אחד ההורים, התמכרות של אחד ההורים, אלימות בין הורים או כלפי הילד, אמא בזנות וכו'. מצבי חיים כאלו משאירים חותם טראומטי משמעותי על הילד, ובאים לידי ביטוי במצבו הרגשי וההתנהגותי.

מול המשפחה: נקיים התערבות מול ההורים ומבוגרים נוספים המלווים את הילד. חיזוק הקשר הדיאדי, מתן הדרכה הורית, הנגשת שירותים למימוש מענים נוספים ויצירת קשר של אמון וחיזוק.

מקרים המתגרים אותנו ביותר הם אלו בהם אנו מזהות חוסר פניות של ההורה להיענות לצורכי וקשיי הילד. מקרים אלו אינם מעטים מאחר והורי הקהילה מתמודדים עם מצוקות פיזיות, בריאותיות ונפשיות מורכבות מאוד ונאבקים להישרדותם. המטרה שלנו ביוניטף היא לתמוך בהם ולהמשיך להנכיח את הצרכים והמצוקות של הילד. אל תוך השיח התומך והמלווה נכניס לאט לאט, במנות קטנות, את נקודת המבט של הילד.

מסגרת חינוך איכותית ויציבה מפתחת חוסן

דוקא בימים אלו בהם המציאות משתנה חדשות לבקרים זו גם הזדמנות לעבד את חוסר הוודאות ולהתמקד גם בחשיבה על כיצד ניתן ליצור מסגרות איכותיות. בשנה זו השקנו והתחלנו תהליך של הטמעת קוריקולום איכותי לגיל הרך. בפן התכנוני, הצוותים התנסו בבניית תוכנית חינוכית סדורה עבור כל מסגרת. לתכנון תוכנית חינוכית ממוקדת בעלת מטרות ויעדים ברי השגה יתרונות ברורים על מנת לשפר את איכות הטיפול. בנוסף, מצאנו שההתמקדות בתכנון המחייב מבט אל העתיד מעבר למשבר הנוכחי בכיתה משמש גם כגורם חוסן עבור הצוותים כפעולה הנושאת בחובה הסתכלות על חוזקות ועשייה חיובית בתוך הכיתות כמו גם מבט אופטימי אל עבר העתיד. הדגשים החינוכיים בתקופה הזו היו קודם כל תמיכה וחיזוק החוסן של הצוותים החינוכיים מתוך תפיסה שעל מנת שהגננות יוכלו להיות זמינות ומוססות עבור הילדים מישהו צריך להיות שם עבורן.

שמנו דגש על תחזוקת הצוות, קיום פגישות צוות בהן ניתן דגש לשיתוף ועיבוד של התחושות הקשות המתלוות לחוסר הוודאות, שמירת קשר עם נשות צוות שהיו בבידוד כמו גם קיום פעילות הפגתית לצוותים במסגרת המגבלות של הקורונה להגברת תחושת השייכות והקבוצתיות.

בד בבד עם פיתוח החוסן של המטפלות ניתן דגש על פיתוח חוסנם של הילדים אל מול המציאות הכאוטית. הושם דגש על הטרמה, לעידוד לעצמאות ועל יכולות ויסות. בתוך הכיתות ניתן דגש על שמירה על רוטינות וסדרים ככל הניתן כחלק מהמאמץ ליצור וודאות בתוך כל חוסר הוודאות בעולם שמחוץ למסגרת החינוכית. כמו כן הושם דגש על משחק ומשחקיות כאמצעי כאמצעי לפיתוח כישורי התמודדות כאמצעי להפגת מתח והחלמה ממצוקה. בסיוע קבוצת מתנדבות שהוקמה השנה הצלחנו להעשיר באופן דרמטי את התכנים הפדגוגיים בתוך הכיתה על ידי העשרת העזרים הפדגוגיים שהוכנו על ידי קבוצת המתנדבות המסורה.

בתמונה: המתנדבות היקרות של קבוצת קפה ומספרים, ביצירתיות ואהבה מכינות ערכות סיפור והמחשה לכל ילדי הגנים.

1,320
ילדים

1,029
משפחות ביוניטף

176

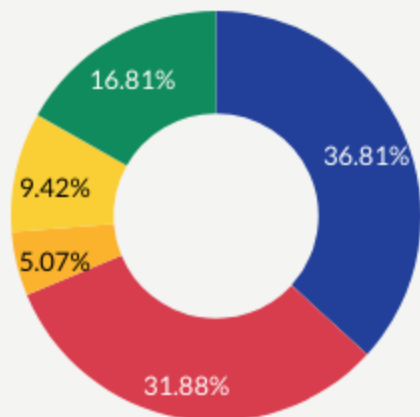
ילדים מוכרים בשירותי הרווחה
(מסיל"ה)

67%

ילדים מבוטחים בביטוחי
בריאות

מצב תעסוקתי

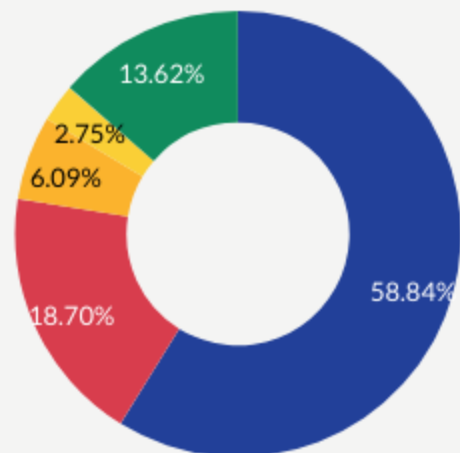

- (36.81%) שני הורים עובדים
- (31.88%) הורה אחד עובד
- (5.07%) ללא הכנסה
- (9.42%) קשיים לשמור על יציבות תעסוקתית
- (16.81%) ללא מידע

כ 470 משפחות מצויות בקשיים כלכליים ונזקקות לסיוע

הרכב משפחתי

- (58.84%) שני הורים
- (18.70%) חד הורי
- (13.62%) ללא מידע
- (6.09%) הורים גרושים
- (2.75%) אחר

אחוז המשפחות החד הוריות
ביוניטף הינו פי 4
מהאוכלוסיה הכללית

70 ילדים בתהליכי אבחון

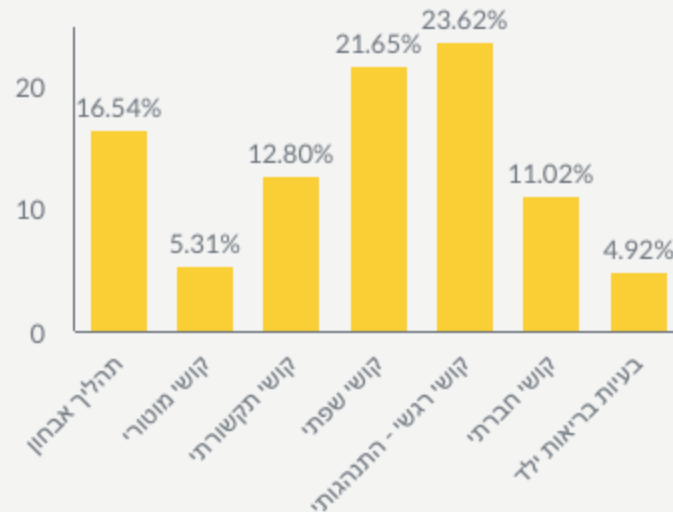
פילוח הפניות לאבחונים

- קשיי שפה ותקשורת (43.72%)
- קושי רגשי התנהגותי (24.99%)
- קושי חברתי (20.09%)
- קושי מוטורי (11.2%)

בשנה האחרונה 497 ילדים נזקקו להתערבויות סביב נושאים חינוכיים והתפתחותיים

איתור צרכים חינוכיים והתפתחותיים

8 נשים בזנות
 12 אבות בכלא
 23 הורים מוכרים כקורבנות סחר
 29 הורים סובלים מהתמכרויות
 115 הורים בהתמודדויות נפשיות

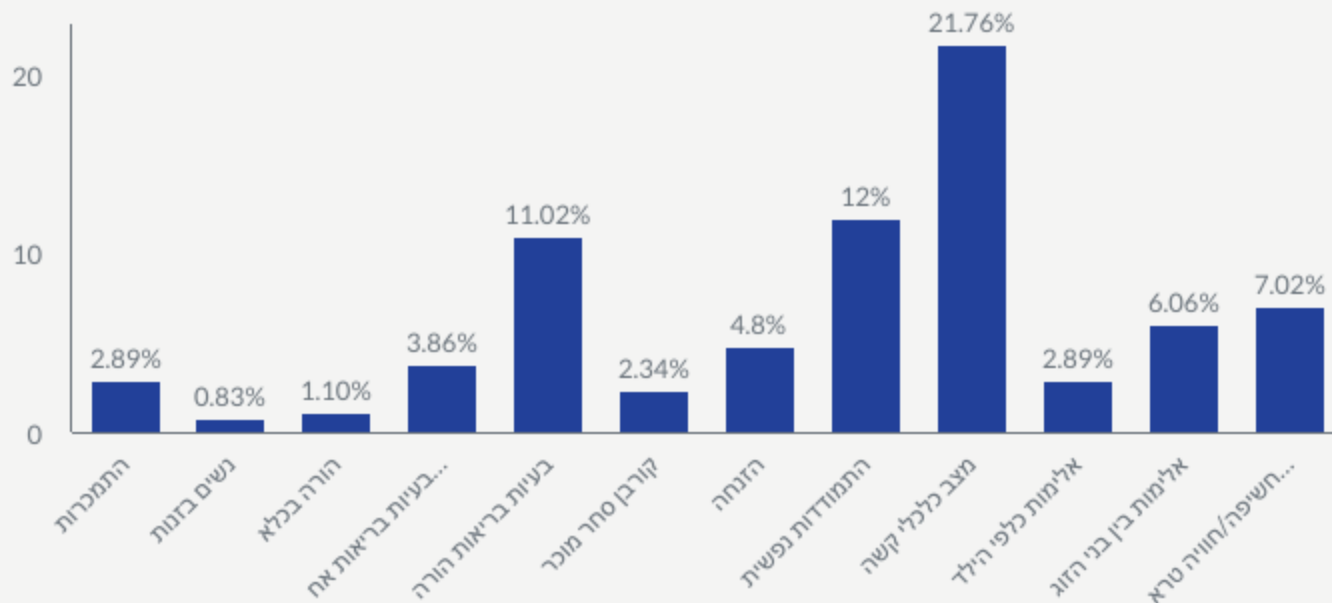
הקטגוריות המצויינות מקבילות
 למאפייני מחקר ACE אשר קובע
 מנבאי סיכון מילדות לבגרות

64 ילדים נכללו תחת 3 קטגוריות ומעלה
 ומוגדרים על ידינו כילדים בסיכון חמור

303 ילדים נזקקו
 להתערבויות סביב
 בעיות רווחה

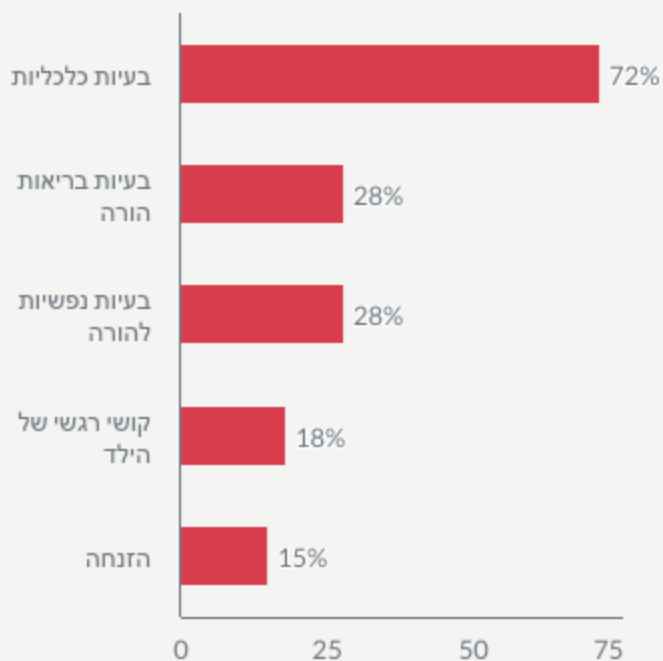
התערבויות סביב צרכים פסיכו-סוציאליים

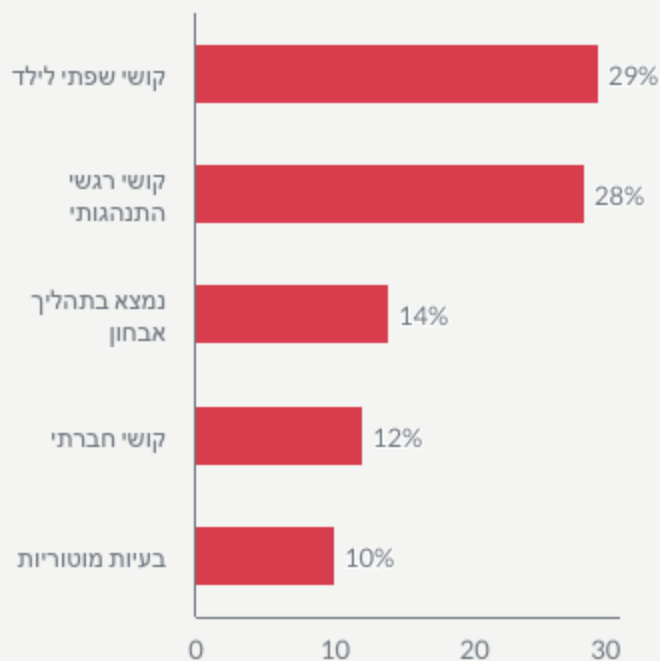
קשיי פרנסה של משפחות מקטינים באופן
משמעותי התערבויות חינוכיות ורגשיות עבור הילד

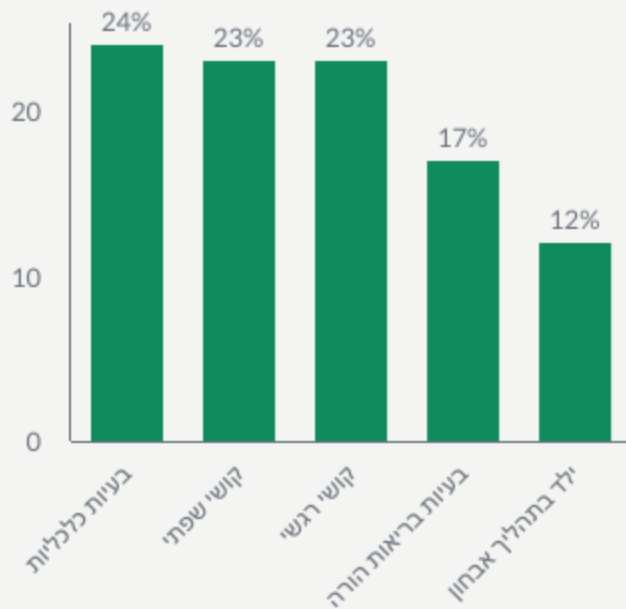
התערבויות עיקריות במשפחות עם
קשיי פרנסה

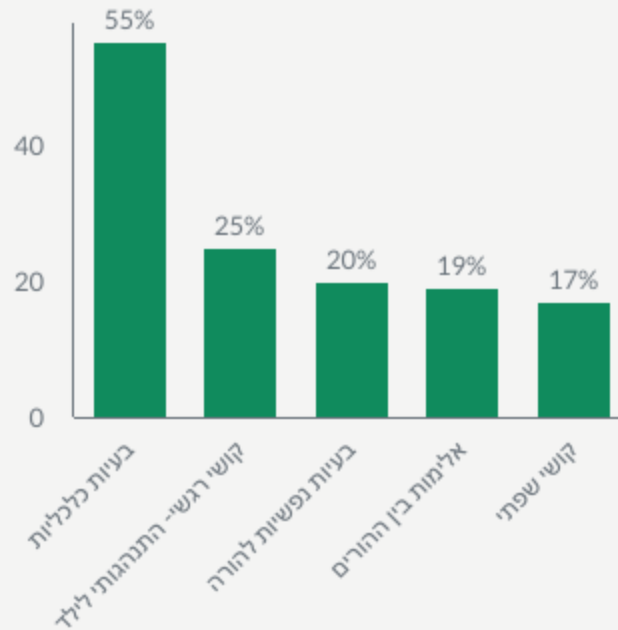
התערבויות עיקריות במשפחות בהן שני
ההורים עובדים

התערבויות עיקריות במשפחות עם שני הורים

התערבויות עיקריות במשפחות עם הורה יחיד

39% מהאמהות החד הוריות מצויות במצוקה נפשית

25% מהמשפחות הנזקקות להתערבות הן יחידניות

משפחות יחידניות זקוקות לפי 2 יותר התערבות בבעיות כלכליות

תודות והערכה

קרן משפחת רקנאטי

קרן
משפחת
פרנהאוס

Frieze Family Foundation

The Shapiro
Foundation

 DIE STERNSINGER
KINDERMISSIONSWERK

לשותפים, המתנדבים והתומכים
המופלאים שמלווים את עבודתנו
ותורמים להצלחתם של מאות
ילדי יוניטף

BADER

The Boston
Foundation tBf

תודה

Embassy
of the Federal Republic of Germany
Tel Aviv

עבודתנו לא היתה
אפשרית בלעדיכם